

A RENDÉSZETI FELADATOK LOGISZTIKAI TÁMOGATÁSÁNAK ELVEI, MÓDSZEREI ÉS GYAKORLATA A RENDŐRSÉGNÉL

1. Bevezetés

A rendőrség feladatainak a követelményszintű ellátása hatékony logisztikai támogatást igényel. Ez szükségessé teszi a logisztika elveinek, módszereinek megismerését, és alkalmazását a logisztikai támogatás megszervezése során.

A logisztika gazdasági alkalmazásának elterjedésével egyidejűleg fogalmára, tartalmára sokféle megfogalmazás jelent meg, egységes álláspont azonban napjainkra sem alakult ki. A nemzetközi szakirodalomban található definíciókat széleskörűen Halászné Sípos Erzsébet gyűjtötte össze és mutatta be a Logisztika³²⁵ című könyvében. Hazai szakmai körökben a leginkább elfogadott értelmezés szerint: „A logisztika feladata az anyagok és információk rendszereken belüli és rendszerek közötti áramlásának tervezése, szervezése, irányítása és ellenőrzése, valamint a vizsgált rendszerben adódó feladatok megoldásához és tartós végrehajtásához szükséges tárgyi feltételek megteremtése³²⁶.”

2. A logisztika célja, jellemzői

A logisztika térhódítását a gazdasági területen a gazdasági folyamatok rendszerszemléletű kezelésének és az integrált anyag- és információáramlási rendszerek kialakításának igénye alapozta meg. A logisztika lényegét, célját szemléletesen az alábbi megfogalmazás mutatja. „A logisztika célja:

- a megfelelő anyag, eszköz, személy,
- a megfelelő időre,
- a megfelelő helyre,
- a megfelelő mennyiségben,
- a megfelelő minőségben,
- a megfelelő költségek mellett történő eljuttatása.”³²⁷

A 6 M elv³²⁸ azt a - későbbiekben részletezett - logisztikai szemléletű gondolkodást tükrözi, hogy a logisztika elsődleges célja nem a költségek vagy a teljesítmények minimalizálása, hanem több tényező figyelembevételével a folyamat-optimalizálás. Az információk, informatikai rendszerekbe integrálódva lehetővé teszik az anyagáramlások

³²⁵ Halászné Sipos Erzsébet: Logisztika (Szolgáltatások, versenyképesség). Logisztikai Fejlesztési Központ Magyar Világ Kiadó, Budapest, 1998. 15-21. o.

³²⁶ Prezenszki József – Szegedi Zoltán: Logisztika-menedzsment. Kossuth Kiadó. Budapest, 2003

³²⁷ Prezenszki József: Logisztika I. BME Mérnöktovábbképző Intézet. Budapest, 2002

³²⁸ A szakirodalomban az 5M, a 7M és a 9M is használatos

tervezését, irányítását, optimalizálását, és folyamatos ellenőrzését.³²⁹ A logisztika olyan interdiszciplináris tudomány, amely a logisztika területét érintő valamennyi társtudomány ismereteit szintetizálja. Szoros kapcsolatban van a természet és a műszaki tudományok számos ágával, a gazdasági tudományok egész komplexumával, különösen a vállalati gazdaságtannal.

A logisztika egyúttal új menedzsmentszemléletet is jelent. A logisztikai szemlélet általános jellemzői felhasználási területtől (katonai, polgári, rendvédelmi) függetlenül jelen vannak és hatnak. „*A logisztikai szemlélet jellemzői:*

- *a rendszerszemlélet,*
- *a folyamatorientáltság,*
- *a keresztmetszeti funkció,*
- *az összköltségszemlélet és*
- *a magas szintű vevő (felhasználó) kiszolgálásra való törekvés.”³³⁰*

A logisztikára alapvetően a *rendszerelméleti* szemléletmód a jellemző. A rendszerszemlélet szerint a megismeréshez nem elegendő az egyes elemek ismerete, hanem az elemek közötti kapcsolatokat, összefüggéseket is fel kell tárni. A rendszerszemlélet összefüggésekben való gondolkodásra kényszerít. A folyamatorientáltság az egyes folyamatok logikus egymásrautaltságát feltételezi, és folyamatok optimalizálására törekszik. A folyamatorientáltság megvalósításának fontos része a folyamatokhoz kötődő felelősség szabályozása és a pénzügyi folyamatok logisztikai folyamatokhoz való rendelése. A keresztmetszeti funkció azt jelenti, hogy a logisztika általában minden fontos szervezeti elemmel direkt, vagy indirekt kapcsolatban áll, és szolgáltató funkciót tölt be a szervezet működésében. Az összköltségszemlélet lényege, hogy a logisztika nem az egyes folyamatok költségeinek a mindenáron való csökkentésére, hanem a rendszer (szervezet) költségeinek (összköltsége) a csökkentésére helyezi a hangsúlyt. A magas szintű vevőkiszolgálás egyre jobban előtérbe kerül a fejlett piactudományokban. A logisztikai szolgáltatás minősége a vevő (felhasználó), illetve az ellátást igénybevevő elégedettsége alapján mérhető.

3. A logisztika helye, szerepe, tartalma és összetevői a rendőrségnél³³¹

A logisztika polgári és katonai alkalmazásának elterjedésének és irodalmának kiteljesedése ellenére a rendvédelmi szerveknél (rendőrségnél) a logisztikai módszerek, eljárások alkalmazása csak a kezdeti lépéseknél tart. A rendőrségi logisztika fogalomrendszere nem kiforrott, a témakör kutatottsága a kezdeti lépéseknél tart. A rendőrségi fogalomrendszer döntően a Magyar Honvédségben kialakult fogalmi értelmezéseket követi, vagy annak analógiájára épül (figyelemmel a rendőrség rendészeti jellegéből adódó sajátosságokra).

A Magyar Honvédségben a logisztika fogalmi értelmezését elsősorban a NATO szervezetében folyó tudomány elmélet és gyakorlat határozta meg. NATO Logisztikai

³²⁹ Estók Sándor: A XXI. század logisztikai szemlélete a szinergiára hangolódik. *Hadtudományi Szemle* 2011/3. sz. 144. o.

³³⁰ Halászné Sipos Erzsébet: i.m. 24. o.

³³¹ A rendőrségi logisztika kérdéskörét leszűkítve, csak az „általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv” tekintetében vizsgálom.

Kézikönyv³³² meghatározása szerint a logisztika: „Az erők mozgatásának és fenntartásának tervezési és végrehajtási tudománya.”

A rendőrség központi és területi szervei költségvetési szervek, gazdálkodásuk költségvetési gazdálkodás keretében valósul meg. A gazdasági (logisztikai) feladatrendszer a gazdasági szervezet útján valósul meg. A rendőrség gazdasági rendszere magába foglalja mindazokat a funkciókat, folyamatokat, szervezeteket, eszközöket és információkat, amelyek a szervezet jogszabályokban meghatározott feladatai teljesítésének gazdasági feltételeit képezik. A rendőrség gazdasági rendszere költségvetési-pénzügyi és logisztikai alrendszerből áll. Ha a logisztikát, mint önálló rendszert vizsgáljuk, akkor a logisztika anyagi és technikai alrendszerekre tagolható.

A rendőrségnél a napi gyakorlatban, és a közjogi szervezetszabályozó eszközökben is a logisztika, a logisztikai biztosítás (támogatás) kifejezéseket analóg fogalomként használják az anyagi technikai feladatok (részfeladatok) elnevezésére. Ez részben indokolt is, mivel a logisztika egyidejűleg feladatrendszer, módszer, eljárás is. Ha a logisztikát, mint a gazdálkodás egyik alrendszerét vizsgáljuk akkor a rendőrségi logisztika: a rendőrség feladatrendszerébe tartozó erők és eszközök folyamatos mobilitásának, ellátásának és fenntartásának tervezése, szervezése, irányítása és végrehajtása.

A fenti fogalmi meghatározás alapján a logisztika általános célja alapvetően olyan készletek és képességek kialakítása, fenntartása és folyamatos rendelkezésre bocsátása, amelyek a rendőrség alapfeladatai (jogszabályokban, alapító okiratban meghatározott) ellátásához szükséges anyagi-technikai feltételek megteremtésére és folyamatos biztosítására irányulnak. Ebben a megközelítésben a rendőrségi logisztika két területre, fejlesztési (beszerzési) és felhasználói logisztikára osztható. A fejlesztési logisztika a kutatással, fejlesztéssel, tervezéssel, gyártással és a beszerzési eljárások lebonyolításával foglalkozik. Feladatkörébe tartozik az előállítás, szabványosítás, rendszeresítés, szerződéskötés, beszerzés, minőségbiztosítás, hibaelemzés. Ezek többsége fejezeti, illetve középírányítói feladat. A felhasználói logisztika az anyagi technikai ellátással, tárolással, szállítással, karbantartással, üzemeltetéssel és üzembentartással és az anyagok elosztásával foglalkozik. Feladatkörébe tartozik még a vagyongazdálkodás, az anyagkezelés, és a szakképzés is. A logisztikai funkcióit (feladatkörét) valamint a gazdálkodás rendszerében való elhelyezkedését az alábbi ábra mutatja.

³³² Demeter György (szerk.) NATO Logisztikai Kézikönyv, Stratégiai és Védelmi Kutatóintézet és a NATO Logisztikai vezetők titkársága, Budapest, 1997. 27. o.

A logisztika funkciói

TERVEZÉS - SZERVEZÉS - IRÁNYÍTÁS - VÉGREHAJTÁS						
KÖLTSÉG- VETÉS, PÉNZÜGY	LOGISZTIKA					
	logisztikai funkciók					
	ANYAGI- TECHNIKAI ELLÁTÁS	ÜZEMELTETÉS- ÜZEMBEN- TARTÁS	ELHELYEZÉS, INFRA- STRUKTÚRA	SZOLGÁL- TATÁS	SZÁLLÍTÁS	HUMÁN
INFORMÁCIÓÁRAMLÁS - MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS - KONTROLLING						

A logisztikai funkciók ellátása az alábbi folyamatokba³³³ szervezve a legcélszerűbb:

- anyagi-technikai és szolgáltatási szükségletek kialakítása,
- beszerzés (piackutatástól a rendszerbe állításig),
- szállítás (személy és anyag),
- tárgyi eszközökkel és készletekkel való gazdálkodás (készletképzés, tárolás, raktárgazdálkodás, elosztás, rendszerből való kivonás),
- üzemeltetés, üzembentartás (javítás),
- ingatlangazdálkodás,
- mindezek irányításához és egységes rendszerben való kezeléséhez szükséges információs rendszer üzemeltetése, valamint a kontrolling rendszer működtetése.

A logisztikai funkciók és folyamatok meghatározása biztosítja a feladatrendszer átláthatóságát, a felmerülő költségek megoszlásának megismerését és a feladatokhoz kötött felelősségi kérdések rögzítését. Ezáltal lehetőség nyílik a folyamatoptimalizálásra és logisztikai költségek csökkentésére. Ha a logisztikát mint a mindenoldalú biztosítás részeként vizsgálom, akkor a logisztikai támogatás vagy logisztikai biztosítás kifejezés használata a pontos. A biztosítás és támogatás analóg használható kifejezések. A támogatás szó a NATO és EU fogalomrendszere átvételével került előtérbe. A logisztikai támogatás a rendőri egységek és szervezetek mozgatásának és fenntartásának tervezésével és szervezésével foglalkozó feladatok és rendszabályok összessége, amely magában foglalja a rendőrség alaprendeltetéséből adódó tevékenységek logisztikai szükségleteinek

³³³ Faggyas Zoltán: A logisztikai támogatás elvei, módszerei és rendőrségi gyakorlata. RTF Rendvédelmi Füzetek 2009/3, 32-36 o.

kielégítését.³³⁴ „A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.”³³⁵ A rendőrség feladatai többsége tehát rendészeti feladat.

A logisztikai támogatási feladatok a rendőrségnél is két alrendszerbe illeszthetők: anyagi támogatás és technikai támogatás (biztosítás). Az anyagi támogatás a logisztikai támogatás alapvető (funkcionális) folyamata, a rendőrség központi, területi és helyi szervei állandó készenlétének fenntartására, állománya ellátására, valamint állandó és ideiglenes tevékenységei fenntartási és ellátási anyagszükségletének biztosítására irányuló rendszabályok összessége. Az anyagi támogatás folyamatai a készletképzés, az ellátás, a felhasználás és a használatból való kivonás.

Technikai biztosítás a logisztikai támogatás másik alapvető folyamata, amely az alaprendeltetéséből adódó feladatok végrehajtásához szükséges technikai eszközök biztosítására, azok üzemeltetésére, valamint üzemben tartására irányuló rendszabályok és tevékenységek összessége. A technikai biztosítás folyamata a technikai eszközök rendszeresítésétől a használatból való kivonásáig tart.

4. A logisztikai támogatási feladatok végrehajtásának elvei, módszerei és gyakorlata

A logisztikát jól működtetni a rendőrségnél is csak a logisztika elveinek és módszereinek figyelembevételével, alkalmazásával és a logisztikai menedzsmentszemlélet előtérbe helyezésével lehet. A rendőrségi logisztikát, illetve a rendészeti feladatok logisztikai támogatását az alábbi alapelvek érvényesülése mellett célszerű megszervezni és működtetni:

1. Felelősség
2. Jogkör
3. Együttműködés
4. Koordináció
5. Szavatolt biztosítás
6. Elégségesség
7. Gazdaságosság
8. Rugalmasság
9. Átláthatóság
10. Csapatszolgálati feladatok elsőbbsége

A logisztikai támogatás felsorolt elveit³³⁶ Németh Gyula értelmezte és fejtette ki PhD értekezésében. Megállapításai döntően most is érvényesek, de a regionális gazdasági igazgatóságok megszüntetésével a logisztikai ellátásért való felelősség területi szinten átrendeződött. 2012. április 1-vel a budapesti- és a megyei rendőr-főkapitányságok, és a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság is önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szervnek lett besorolva, gazdasági utaltságuk megszűnt. Az átalakítást követően a területi gazdálkodó szervek is saját gazdasági igazgatóságaikkal végzik az operatív gazdálkodást, a rendőr-főkapitányságok gazdasági (logisztikai) feladatai ellátását és a gazdasági vezetéshez

³³⁴ Németh Gyula: A rendőrség logisztikai támogatása 2008. január 1-je után. Főiskolai jegyzet. Rendőrtisztví Főiskola, Budapest, 2008. 3. o.

³³⁵ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

³³⁶ Németh Gyula: A rendőrség logisztikai támogatásának átalakítása, PhD doktori értekezés, ZMNE, 2011. 68-70 o.

kapcsolódó adminisztratív feladatokat. Az ORFK Gazdasági Főigazgatóság logisztikai feladatai az átalakítást követően elsődlegesen a szakirányításra illetve a központi hatáskörbe utalt feladatok ellátására irányulnak.

Az ORFK Gazdasági Főigazgatóság Gazdasági Ellátó Igazgatóság bázisán a végrehajtó feladatok ellátására megalakult a Központi Gazdasági Ellátó Igazgatóság, mint önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv. A Központi Gazdasági Ellátó Igazgatóság alaptevékenységként végzi az ORFK, valamint a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet gazdasági ellátását. A teljes rendőrségre kiterjedően pedig ellátja az alábbi logisztikai szakfeladatokat:

- országos hatáskörrel nyilvántartja a rendőrség fegyverzeti, vegyvédelmi, határőr-technikai, lágy és merev lövedék- és szűrőszállító termékek, optikai, elektronoptikai, thermovíziós és jogahtással járó mérőeszközeinek, eszközeinek készletét,
- végzi a fenti eszközök központi begyűjtését, javítását, javíttatását, raktározását, a használók részére történő visszaadását, központi selejtezését, megsemmisítését és
- ellátja a rendszeresített, illetve használatban lévő vízijárművekkel, úszóművekkel, és rendszertechnikai eszközökkel kapcsolatos központosított feladatokat.

Az államháztartásról szóló törvény alapján a költségvetési szerv vezetője felelős a közfeladatok jogszabályban, alapító okiratban, belső szabályzatban foglaltaknak megfelelő ellátásáért, valamint a költségvetési szerv számára jogszabályban előírt kötelezettségek teljesítéséért.³³⁷

Az új struktúrában a területi szervek vezetői, mint a költségvetési szervek vezetői, felelősek a gazdálkodás és ennek keretében a logisztikai támogatás megszervezéséért is. A logisztikai feladatok ellátása a gazdasági szerv³³⁸ által valósul meg. A költségvetési szervek gazdasági vezetői (gazdasági igazgatók) irányítják és ellenőrzik a gazdasági szervezetet, felelősek a gazdasági szervezet részére meghatározott feladatok ellátásáért, így logisztikai biztosításáért is.

A logisztikai feladatrendszer szakirányítója központi szinten a Műszaki Főosztály vezetője (területi szinten a műszaki osztályvezetők). A logisztikai feladatrendszer középirányítói feladatai ellátását a Műszaki Főosztály Műszaki Osztálya anyagi-technikai, az Ingatlan-gazdálkodási Osztálya pedig építési és ingatlan-gazdálkodási szakterületek működtetésével végzi. A szakterületek feladatai a működéshez szükséges szabályozók szakmai részének kidolgozása.

- Szakmai felügyelet ellátása, és irányítói tevékenység végzése az alárendeltek irányában.
- A szükségletek felmérése, tervezése, igénylése, beszerzése.
- Az igények időbeni kielégítése, az alárendeltek ellátásának megszervezése.
- A használatra kiadott szakanyagok meglétének, működőképességének ellenőrzése.
- A szakanyagok rendszeresítésével, alkalmazásba- és használatba vételével, karbantartásával, javításával, valamint a nyilvántartással és használatból való kivonással kapcsolatos feladatok végzése.
- A logisztikai anyagnemekhez, szaktevékenységekhez kapcsolódó fejlesztések, új technológiák, illetve a szabályozási környezetben bekövetkezett változások figyelemmel kísérése.

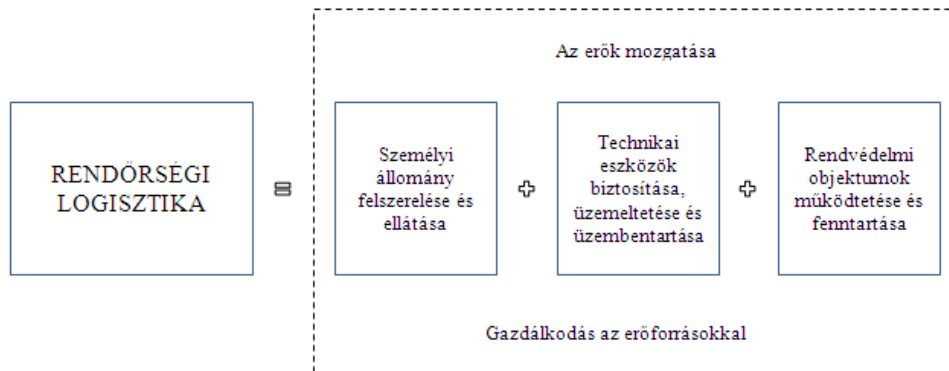
³³⁷ 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról, 10. § (1)

³³⁸ 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet, az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról, 9. § (1)

- Közreműködés a beszerzési eljárások folyamatában.³³⁹

A területi szerveknél (végrehajtói szinten) a logisztikai feladatokat a műszaki osztályok végzik. A helyi szervek logisztikai szervezettel nem rendelkezne, így logisztikai ellátásukért, biztosításukért a területi szervek gazdasági igazgatói a felelősek. A végrehajtó szerveknél a rendőrségi logisztika tartalmát a 2. számú ábra szemlélteti:

A logisztika tartalma

A műszaki osztályoknak a logisztikai szakterületi feladatokat a költségvetési szerv vezetőjének logisztikai biztosításra vonatkozó elgondolása (intézkedése) alapján kell megtervezni, megszervezni, és végrehajtani (vagy szolgáltatások igénybevételével biztosítani) a gazdasági igazgatók irányítása mellett. A logisztikai biztosítást a folyamatos működés érdekében szervezetekre és feladatokra (állandó, nem állandó /rendkívüli feladat/) egyaránt meg kell szervezni az előzőekben részletezett elvek és módszerek figyelembevételével. A logisztikai feladatrendszer forrása az elemi költségvetésben jóváhagyott előirányzat, a központilag tervezett, biztosított termékek és szolgáltatások köre, valamint az költségvetési szerv vagyona. A folyamatos logisztikai támogatás alapja:

- az anyagi-technikai szükségletek felmérése, tervezése, igénylése, beszerzése,
- szolgáltatási igények felmérése, biztosítása (szolgáltatási szerződések megkötése)
- a szervek és alárendeltek ellátásának megszervezése.

A szükségletek felmérésének alapja a norma, (ez alapján készíthetők el az anyag és eszközszükséglet táblázatok), ennek hiányában csak tapasztalati adatok (korábbi évek felhasználási adatai) alapján lehet tervezni. A tervezési munka során a költségvetés tervezés és az elemi költségvetés elkészítése a meghatározó. A területi szervek a költségvetés tervezés során a központilag tervezett termékek, és szolgáltatások előirányzataira szükségleti tervet készítenek, a saját hatáskörbe tartozókra pedig költségvetési tervjavaslatot állítanak össze. A szükségletek pontos felmérése, a valós igények megfogalmazása megköveteli a szolgálati ágak, szolgálatok és szakszolgálatok együttműködését. A kincstári költségvetés megállapítását követően elkészített elemi

³³⁹ 29/2011. (X. 28.) BM utasítás a Belügyminisztérium Technikai Szabályzatáról, 4. §

költségvetés jogcímenként és tevékenységenként (funkcióként) tartalmazza a logisztikai feladatrendszerre megállapított előirányzatokat is. Az elemi költségvetés elfogadását követően a terveket (beszerzési, szolgáltatási stb.) a jóváhagyott előirányzatok adta lehetőségekhez kell igazítani, figyelembe véve az előjáró által meghatározott prioritásokat. A szükségletek kielégítése, a szakanyagok biztosítása történhet:

- központi ellátás útján,
- központi készletből,
- saját hatáskörben végrehajtott beszerzéssel,
- átcsoportosítás útján vagy
- a meglévő készletekből.

A külső szolgáltatók kiválasztásánál a megbízhatóság és a gazdaságosság kérdését komplexen kell vizsgálni. A döntéseket mindig egyedi mérlegelést követően, a helyi körülmények és lehetőségek figyelembevételével kell meghozni. Az alárendeltek ellátásának megszervezése a területi szerv gazdasági igazgatójának a felelőssége az ellátási és felhasználási normák, illetve nem normásított termékek estében a felterjesztett és jóváhagyott igényeknek megfelelően.

A rendkívüli helyzetben jelentkező, vagy csapaterő bevonásával végrehajtandó rendészeti feladatok logisztikai támogatására tervet (résztervet) kell készíteni, és tartalékot (pénzügyi, anyagi) kell képezni. A rendkívüli feladatok logisztikai támogatási tervét (résztervét) felkészülési, végrehajtási és befejező időszakra szakaszolva célszerű elkészíteni. A terveket végrehajtás esetén a konkrét helyzethez kell igazítani és szükség esetén intézkedni kell a logisztikai támogatásra tervezett erők és eszközök kiegészítésére is.